

عنوان مقاله:

نقطه و دایره در ادبیات عرفانی فارسی مطابق با مکتب ابن عربی

محل انتشار:

فصلنامه ادبیات عرفانی، دوره 10، شماره 18 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسنده:

مهدی حیدری - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه یزد

خلاصه مقاله:

محیی الدین بن عربی با نگاه رمزی و استعاره‌ی خود به عناصر طبیعی و هندسی، زمینه‌ساز ظهور استعاره‌های وحدت وجودی در ادب فارسی شد. استعاره‌های دوگانه او که غالباً به ظهور کثرت از وحدت اشاره دارد، پس از وی به آثار شاعران و ادیبان عارف فارسی زبان راه یافت. نقطه و دایره یکی از این استعاره‌های دوگانه است که به تقابل و عینیت توأمان حق و خلق اشاره دارد. به این استعاره در آثار ابن-عربی از وجوه گوناگون پرداخته می‌شود و ویژگی‌های متفاوتی از رابطه نقطه وحدت با دایره کثرت تبیین می‌گردد. گاه از ارتباط نقطه احدیت با نقاط محیط دایره ممکنات از طریق شعاع‌های اسماء الهی سخن می‌رود، زمانی به حلقوی بودن ساختار دایره و یکسان بودن ابتدا و انتهای آن در معنی قوس نزول و صعود اشاره می‌شود و گاهی ضمن کاربرد استعاره نقطه آتش‌گردان، تجدد امثال تبیین می‌گردد. این نوع نگاه، پس از ابن عربی در آثار ادیبان عارفی نظیر حمویه، عراقی، نسفی، شبستری، مغربی، نعمت‌الله ولی، داعی شیرازی و نیز شارحان فصوص الحکم گاه به همان شکل مستعمل و گاه همراه با وجوه شباهت جدید به کار رفته است. روش تحقیق، کتابخانه‌ای و بر مبنای آثار شاعران و نویسندگان یادشده بوده است.

کلمات کلیدی:

عرفان، نقطه، دایره، ابن عربی، استعاره

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/871198>

